

Cirkevný majetok je vždy na muške. Rabovačka Francúzskej revolúcie

Andrzej Solak

20. novembra 2019 ✚ *História* ✚ *Francúzska revolúcia*

pokračovanie I. časti

Velká lúpež

V článku II Deklarácie ľudských a občianskych práv je vlastníctvo uvedené medzi štyrmi „*prirodzenými a nedotknuteľnými ľudskými právami*“.

O jeho postavení svedčí skutočnosť, že bolo na druhom mieste hneď po slobode (a pred bezpečnosťou a odporom voči útlaku). Avšak v štáte, ktorý ovládajú revolucionári, sa s deklarovanou ochranou majetku zaobchádzalo veľmi kreatívne.

Návrh na konfiškáciu cirkevného majetku predložil 10. októbra 1789 **Charles-Maurice de Talleyrand-Périgord**, ktorý v tom čase zastával úrad autunského biskupa. Tento veľmi osobitný kňaz, spájajúci povinnosti kňaza s príslušnosťou k niekoľkým slobodomurárskym lóžam, kládol rozkoše tohto sveta nad záležitosti viery. Prepych, ktorým sa obklopoval pri svojom otvorene márnivom životnom štýle, ukazoval, ako to naozaj myslel, keď moralizátorsky omieľal frázu o „*návrate k Cirkvi chudobných*“. Keď Talleyrand navrhoval „vrátenie“ cirkevného majetku do rúk štátu, okamžite ho podporili vplyvní politici – Mirabeau, Barnave, Thouret.

V Ústavnom zhromaždení sa rozhorela diskusia. Oponenti tvrdili, že kolektívne vlastníctvo, v tomto prípade vlastníctvo cirkevné, je ako súkromné vlastníctvo nedotknuteľné. Upozorňovali na skutočnosť, že finančné postavenie Cirkvi budovali darcovia a financovatelia a že nie je spravodlivé využívať takto zhromaždené dobrá proti vôli darcov.

Zdôrazňovali, že Cirkev je najväčšou vzdelávacou a charitatívnou inštitúciou vo Francúzsku, že jej príjem je v prevažnej miere určený na prevádzku útulkov, škôl a nemocníc. Správne predpovedali, že štát nebude mať z tejto operácie veľký úžitok, pretože celý zisk zhrabnú špekulanti a konfiškácia otvorí cestu ďalším lúpežiam.

Napriek tomu 2. novembra Ústavné zhromaždenie podporilo Talleyrandov návrh 568 hlasmi proti 346 na základe ktorého majetok Cirkvi v hodnote 3 miliárd livrov bol oficiálne „odovzdaný ľudu“. Výmenou za tento majetok sa štát zaviazal pokrývať výdavky spojené s náboženským kultom a vyplácať platy kňazom.

K totalitarnej vláde

Predaj skonfiškovaného majetku začal v decembri za veľmi výhodných podmienok pre zámožné a bohaté osoby.

V dôsledku tejto operácie znásobila svoje bohatstvo predovšetkým veľká a stredná mestská buržoázia a bohatí sedliaci. Ako oponenti zákona presne predvídali, so skonfiškovaným majetkom sa začalo vo veľkom špekulovať – revoluční vodcovia Danton, Barras a Fouché zhrabli pre seba obrovské majetky.

Kompletné zničenie cirkevného systému zdravotnej a sociálnej starostlivosti sa nedalo nijako nahradiť. Krajina niekoľko desaťročí zápasila s následkami tejto katastrofy. Ešte v roku 1847 bol počet nemocníc vo Francúzsku o polovicu menší ako v roku 1789!

Bohužiaľ, potreby revolučného hospodárstva sa ukázali byť bezodnou studňou. Už na jar nasledujúceho roka sa minuli všetky peniaze. Vláda sa pokúsila vymaniť z problémov ukázaním na ďalšie skupiny občanov, ktoré bolo treba olúpiť.

Autorom nešťastného zákona nešlo o záchranu štátnych financií, ale o likvidáciu nezávislosti Cirkvi. Poslanec De Chapellier priamo tvrdil: *„Ak si duchovenstvo zachová právo vlastniť majetok, bude naďalej samostatným stavom v spoločnosti.“*

O niekoľko rokov neskôr historik Pierre Gaxotte napísal: *„Aj keby poslanci nepokladali konfiškáciu za nevyhnutnú, aj tak hlasovali za ňu, aby zbavili duchovenstvo hlavného zdroja jeho moci a významu.“*

Duchovenstvo zbavené majetku bolo takto ľahšie manipulovateľné zo strany štátu. Novembrový zákon bol dôležitým krokom na ceste k vybudovaniu všemocného totalitného štátu.

Generálny útok

Onedlho dopadli na francúzsku cirkev ďalšie rany.

Vo februári 1790 bolo vyhlásené zrušenie rehoľných rádov, v ktorých sa skladali večné sľuby. V júli vstúpila do platnosti *Občianska ústava duchovenstva*. Cirkev sa dostala pod prísnu kontrolu a v podstate bola transformovaná na schizmatické spoločenstvo. Odvtedy mali byť biskupi a farári volení zhromaždením veriacich (a tiež neveriacich!), mali skladať skúšky pred sekulárnou komisiou a skladať prísahu vernosti ústave. Nadradeným Cirkvi sa stal štát.

Prevažná väčšina biskupov a veľká časť duchovenstva odmietli podporiť Ústavu. Začala sa tvrdá represia. „*Vzdorovitým*“ kňazom prestal štát vyplácať plat a v apríli 1792 bol vydaný príkaz na ich vyhodenie z krajiny. V tom istom mesiaci boli zrušené rehoľné bratstvá a združenia a v auguste ženské rehole.

Takmer súčasne začalo masové zatýkanie a popravy. Počas slávnych „septembrových masakrov“ bolo medzi obeťami tristo kňazov. V priebehu nasledujúcich dvoch rokov počet zavraždených kňazov vzrástol desaťnásobne. Ďalších 40-tisíc zasvätených ľudí bolo vystavených represii, uvrhnutých do väzníc alebo deportovaných do trestaneckých kolónií vrátane trestaneckej kolónie vo Francúzskej Guyane známej ako „suchá gilotína“.

Bol zavedený republikánsky kalendár, v ktorom boli zrušené všetky kresťanské sviatky vrátane nedelí. Mal to byť koniec kresťanskej éry a začiatok novej, revolučnej éry. Boli podnikané pokusy zavádzať nové štátne náboženstvá – „*kult Rozumu*“ a „*kult Najvyššej bytosti*“.

Zhabané cirkevné budovy boli predávané alebo premenené na väznice a sklady. Sochy svätých boli ničené (niekedy im boli odsekávané hlavy), postavy Ježiša a Matky Božej boli zdobené červenými frygiánskymi klobúkmi a trikolórovými vlajkami. Dokonca v tej šialenej nenávisti boli odstraňované aj kríže z cintorínov.

Drevený kríž

Pred stáročiami pri príležitosti krstu Chlodovíka sv. Remigius z Reims predpovedal:

„Toto kráľovstvo bude veľké medzi všetkými kráľovstvami na svete. Bude víťazné a bohaté dovtedy, kým zostane verné svojej viere. Ak ju však opustí, bude prísne potrestané.“

Porevolučné Francúzsko bolo mestom ruín, zaplnené tisíckami hrobov a ohavnosťou morálneho spustošenia. Dokonca aj keď po štvrtstoročie trvajúcich masakroch vyschli potoky krvi, nastal mier a na francúzsky trón sa vrátila legitímna panovnícka dynastia – napriek tomu sa mnohé výdobytky revolúcie ukázali ako nezvratné.

Nikto sa neodvážil vystúpiť a požadovať vrátenie ukradnutého majetku, nikto sa nechcel vystaviť riziku a dostať sa do konfliktu s tými, čo si nakradli do svojich vreciek. Samotný kráľ **Ludovít XVIII.** napísal list svojmu bratovi, že síce vrátenie ukradnutého majetku by bolo v súlade s prirodzeným právom, nekonanie však znamená spoluúčasť na krádeži.

– *Na druhej strane tých, čo na tom zbohatli, je mnoho, takže by bolo nebezpečné pohnevať si túto triedu a zbaviť ju nádeje* – melancholicky zakončil panovník. Revolucionári zostali jej príjemcami, ich finančné postavenie nikto nespochybňoval.

Napriek všetkému v týchto ruinách stále tleli plamene živej viery, ktorú protivníci nemohli udusiť. Pretože v strašných rokoch revolúcie okrem príkladov darebáctva rozkvitla aj nezištná šľachetnosť a pripravenosť na obeť. Bol útlak, ale bol aj odpor. Na obranu katolíckej monarchie sa masovo chytali zbrane sedliaci i šľachta

vo Vendée, Bretónsku, Provensálsku a Normandii. Ignorancia Talleyranda a jemu podobných „progresívnych duchovných“ nemohla zatieniť neochvejné hrdinstvo a mučenie karmelitánok z Compiègne, uršulínok z Valenciennes, kňazov a rehoľníkov z Rochefortu a ďalších nespočetných svedkov viery.

Keď sa na jeseň roku 1789 v Ústavnom zhromaždení bojovalo o zasadenie smrteľnej finančnej rany do Cirkvi, poslanec Montlosier výstižne poznamenal:

– *Ak biskupom vezmete zlatý kríž, pohľadajú si kríž drevený. A práve tento kríž vykúpil svet.*

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/cirkevny-majetok-je-vzdycky-na-muske-rabovacka-francuzskej-revolucie/>